

Múzeumok éjszakája

Június 23-án ismét országsszerte megtartották a Múzeumok éjszakáját, a rendezvényt sorozathoz egyesületünk is csatlakozott: tagtársaink több helyszínen is tartottak távcsöves bemutatót.

Országos Műszaki Múzeum

A „Határ a csillagos ég...” mottóval megrendezett programon két távcsövel tartottunk bemutatót. Ezzel csatlakoztunk az esti előadássorozathoz, ami a múzeum nagyszámú, régi – minden amatőr csillagásznak megnézendő – távcsöveivel és optikai műszereivel kapcsolódott. A programban tervezett este 10 órai kezdésnél jóval korábban, már 7 óra után valamivel felállítottuk a távcsöveket. A korai kezdésnek, illetve Petrasitz Péter napszűrő fóliával felszerelt távcsövének köszönhetően rövid ideig néhányan még a lenyugodni készülő Nap, az alkalmazott nagytávval teljesen makulátlan korongját is megfigyelhették. A múzeum délnyugati sarka jó választás volt abból a szempontból, hogy a bejáráshoz közel lévén az érkező és távozni készülő látogatók el sem téveszthették az égre meredő műszereket. Sajnos a közeli közvilágítás, majd az éjszaka folyamán működésbe lépő, mozgásérzékelővel felszerelt reflektorok kissé zavarták a munkát, hasonlóképpen a folyamatosan vonuló, változóan tömött felhőzethez.

Napnyugta után a még világos égen egyetlen célpontként a Holdat ismertettük a 8–80 év közötti látogatókkal. Az ég sötétedésével előbukkanó egyre halványabb objektumok közül a Vénusz mindenkit meglepő sarlója, rövid ideig a Szaturnusz, majd a bemutató befejezéséig végig a Jupiter volt a célpont. A legutolsó néhány órában Molnár Péter 200 mm-es távcsövének segítségével a látogatók mecsodázták az M39 nyílthalmazt, az eléggé haloványan látszó Lyra-gyűrűsködöt,

illetve az ϵ^{1-2} Lyr, a Mizar–Alcor és az Albireo szép kettősét. A bemutató sikerét jelezte, hogy többen tértek vissza később is a távcsövekhez az éjszaka folyamán. Kb. 8–10 főtől álló sorok álltak türelmesen a távcsöbe pillantásra várva. Néhány látogató kompakt digitális fényképezőgéppel afokális módszerrel felvételeket is készített a Holdról, illetve az Albireóról.

A folyamatos tájékoztatás és a kérdések megválaszolása mellett mindenkivel ismertettük az MCSE-honlap és a Polaris Csillagvizsgáló címét. A fiataloknak a nyári tábor programját, a fényszennyezés hatásainak és elkerülésének módjait ismertettük. A sorban állók a 2007-es évkönyv és a Meteor legutolsó számát lapozgathatták.

Összességében egy nagyon jól sikerült, a látogatóknak is bizonyára emlékezetes bemutatót tarthattunk éjjel 2-ig, becslésünk szerint távcsövenként is több száz érdeklődővel.

Köszönjük az Országos Műszaki Múzeum (Budapest XI. ker. Priele Kornélia u. 10.) felkérését.

Petrasitz Péter

Ókori távcsövezés

Aquincumban, a Múzeumok hosszú éjszakáján „nagy erőssel” vonultunk fel. Stílszerűen a napkultuszról nevezetes Mithrász-szentély szomszédságában kaptunk helyet a szervezőktől. Összesen négy távcsövel folyt a munka. Budapesti viszonyok között itt meglehetősen nyugodtan távcsövezhettünk, távol a Szentendrei út forgalmától, minimális közvetlen zavaró fények mellett. Az esti szürkületben a Vénusz, a Szaturnusz, majd a Hold, később a SEB-jét veszett Jupiter volt a fő célpont. Éjjel után a vonuló felhőzet megnehezítette a munkát, de így is sok lehetőség volt kettőscsillagok, halmazok megfigyelésére a

felhőlyukakban. Több százan tekinthettek távcsőbe ezen az éjszakán – igazából nem számoltuk pontosan, hányan is, hiszen nem ez a fontos –, míg a romterületre összesen 2500-an látogattak el.

A távcsöves bemutatót kiegészítve Boros-Oláh Mónika tartott vetített képes előadást a Naprendszeréről, Mizser Attila pedig a római kor csillagászati világgképét ismertette meg az érdeklődőkkel.

A hely szelleméhez alkalmazkodva a távcső mellett is próbáltuk hirdetni az „egyedül helyes” geocentrikus világgképet, de hosszabb ideig ezt sem a bemutató, sem közönsége nem bírta ki nevetés nélkül, így a földközpontság eszméje teljes kudarcbba fulladt. Az érdeklődők többsége

többé-kevésbé tájékozott volt csillagászati és űrkutatási dolgokban, így a 2006-os múzemj után ismét nagyon pozitív tapasztalatokkal gazdagodtunk. Aki múzeumba jár, rossz ember nem lehet, nagyon jó volt órákon át értelmes, érdeklődő emberekkel megismertetni az égbolt csodáit, elbeszélgetni velük a csillagászat kérdéseiről.

A Múzeumok éjszakája az utóbbi évek legnépszerűbb országos kulturális eseménye, melynek programjába értelemszerűen beilleszthetők a távcsöves bemutatók. Minden helyi csoportunknak jó szívvel javasoljuk, hogy 2008-ban keressék meg működési területükön a múzeumokat, és csatlakozzanak ehhez a sikeres programhoz!

Mizser Attila

Megalakult az MCSE Tápiómenti Csoportja

Idén tavasszal a Süllysáp vonzáskörzetében élő MCSE-tagoknak nagyszerű ötlete támadt: alakítsunk egy helyi csoportot! Ez a gondolat kiváló, és mivel viszonylag könnyen megvalósítható, el is kezdtük a szervezést. Ekkor lettem én megbízva az MCSE Tápiómenti Csoport megszervezésével. Első összejövetelünket május 22-ére, a Szaturnusz-fedés éjszakájára hívtuk össze, egyben ez volt az alakuló ülésünk is. Még ezen az összejövetelen el is terveztük a csoport feladatait. A tagok fő munkaköre a csillagászati megfigyelések végzése, előadások, távcsöves bemutatók szervezése a Tápió vidékén.

A Szaturnusz-fedést sikeresen meg tudtuk figyelni, és a takartsága alatt meg is alakultunk. A csoport 10 főt számlál, akik természetesen a Tápió-vidéken laknak, vagy valamilyen módon kapcsolódnak ehhez a térséghez. A gyűlésen határoztunk összejöveteleink gyakoriságáról is. Ebben az esztendőben (a Hold fázisához igazodtunk) minden hónap 3. hetében találkozunk a leendő csillagda telkén. Ekkor főleg a fő feladatkörünket, az észleléseket végeznénk. Kellemes baráti környezetben ezek az alkalomok biztos nem lesznek unalmasak.

Csoportunk első nagyobb megmozdulása, Süllysápon történt. A falunap alkalmából külön sátrat állítottunk, ahol az MCSE különböző kiadványait, szórólapjait kaphatták meg az érdeklődők. Nappal a Polarisból kölcsönkapott Coronado-távcsővel nézheték a Napot a kilátogatók, este pedig megtartottuk szokásos távcsöves bemutatósunkat.

További terveink között egy csillagászati vetélkedő szerepel. Decemberben a Tápió-vidéki általános iskolák vennének részt rajta. Az első három helyezett iskola egy-egy távcsövet kapna.

A csoport tehát megalakult, és remélem, minden egyes hónap harmadik hetében tudjuk gyarapítani az MCSE adatbázisát. A süllyápi falunaphoz hasonlóan szervezünk még a jövőben nagyobb megmozdulásokat, melyeken árusíthatunk MCSE-kiadványokat is, ezzel segítve anyagilag az egyesületet, csoportunkat, és nem mellékesen növeljük a Magyar Csillagászati Egyesület ismertségét.

Az MCSE Tápiómenti Csoportjának alapító tagjai: Bakos János, Csák Balázs, Csuti István, Fodor Balázs, Hornyák János, Kiss Szabolcs, Papp József, Paulovits István, Sáfár Péter és

Majzik Lionel

az MCSE Tápiómenti Csoport vezetője

Az „új” Meteor

A júniusi számban megjelent Az „új” Meteor című cikk megemlíti az 1991-ben megszűnt Föld és Ég című folyóiratot. Ez a lap 26 évig szolgálta az ismeretterjesztés ügyét. 1966-ban indult útjára, erről A Földgömb is megemlékezett (2006/3.).

A folyóirat megszűnése nemcsak a csillagászat barátainál okozott sokkot, véleményem szerint a hivatásos ismeretterjesztőknél is. Évekig nem sikerült kitölteni a hátra maradt űrt. Feltámasztották az 1930–45 között megjelent A Földgömb c. folyóiratot, ami egy évig jelent meg. 1993-ban indult az Andromeda Orha Zoltán szerkesztésében. Tíz száma jelent meg. A Meteor ekkor már átvette a csillagászati ismeretterjesztés ügyét, de a földi dolgoknak nem volt igazi gazdájuk. Az űrhajózás hívei számára indult az Űrhajózás–Űrkutatás, de ez is csak két számot ért meg.

A rend akkor állt helyre, amikor 1999-ben Nemerkenyi Antal elindította a jelenleg is

megjelenő A Földgömböt. Ugyanabban az évben indult útjára az Aero Magazin, ahol önálló rovatot kapott az űrhajózás is.

Átnézve a fentebb említett újságokat, megállapítható, hogy a Föld és Ég az a kályha, ahonnan mindenki elindul, aki az elmúlt négy évtized csillagászati ismeretterjesztését vagy ismeretterjesztőit említi, legyen szó az említett lapokról, vagy akár Dr. Kulin Györgyről, Róka Gedeonról stb.

Remélem, hogy a Meteor élettartama a jelenlegi sokszorosát fogja elérni. Munkájukhoz sok egészséget és sikert kíván:

Póczos Bertalan, Ózd

Szeptember 22.: változós találkozó a Polaris Csillagvizsgálóban

Szeptember 22-én (szombaton) délelőtt 10 órai kezdettel újra várjuk a változós-csillagok és a csillagászat újdonságai iránt érdeklődőket a Polarisban! Az egész napos rendezvény tervezett programja:

Mizser Attila (MCSE): Túl az egymillió észlelésen – a hazai változózás évtizedei

Zsoldos Endre (MTA KTM CSKI): A sci-fi és a változós-csillagok

Kovács József (ELTE GAO): Gothard Jenő és a nóvarobbanások

Kiss László (University of Sydney): 300 m-es távcső: látogatás a CHARA optikai interferométernél

Vinkó József (SZTE): Újdonságok a szupernóva-kutatásban

Szabó Gyula (SZTE): Mérjük fel az eget! Csengeri Tímea (ELTE): Fialat csillagok fényváltozása

Molnár László (ELTE): Fehér törpék rezgései

Szulágyi Judit (ELTE): A HATNet exobolygói

A végső programot elektronikus levelezőlistáinkon közöljük. Derült idő esetén a szünetekben Nap-észlelés, este pedig vizuális változózással zárjuk a napot. Mindenkit szeretettel várunk, a részvétel díjtanlan!

Makszutow.hu

online átvásárolás

www.makszutow.hu Tel: 20/5-981-941

CELESTRON MEADE Sky-Watcher

-20%
-25%
-30%

Őszi lomtalanítás

SkyWatcher EQ-1 mechanika	13 500 Ft
18 000 Ft helyett	
SkyWatcher EQ-2 mechanika	20 600 Ft
27 500 Ft helyett	
Meade LX275 GoTo mechanika	169 900 Ft
225 000 Ft helyett	
William Optics binobenező	45 600 Ft
57 000 Ft helyett	
William Optics binobenező 2 okulárral	54 900 Ft
Silver Plössl 20 mm okulár	6 900 Ft
9 900 Ft helyett	
Silver Plössl 25 mm okulár	6 900 Ft
9 900 Ft helyett	
2x barlow lencse T2 feltétellel	4 900 Ft
9 900 Ft helyett	

A fenti árakat csak korlátozott darabszámban a készlet erejéig tudjuk garantálni.

-20%
-25%
-30%

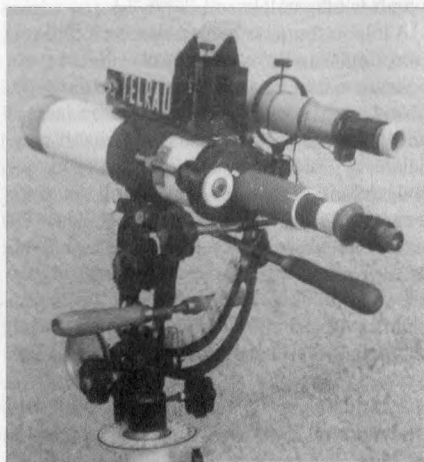
Távcsőre Telradot!

Kis távcsővem nem szenzációs, nem extrém, de saját kezűleg készítettem el, és használata sok örömet okoz. Szerényen ugyan, de megmutatja azt a keveset az égi csodákból nekem is, amiket szemlélve képtelenség megunni. Nem elégedetlenkedem, és tudomásul veszem lehetőségeim korlátait. Igaz, kézzel készült kisipari módszerekkel, háztartásokban fellelhető anyagokból, műanyagcsövekből, leselejtezett, kivénhedt gépkalkatrészekből készítettem. 72/500-as távcsővem a hőskort idézi, de szívesen és örömmel fordítom az ég felé, mert az enyém, magam készítettem. Ugyan kicsit Kulin György korszakát idézi, ahol szempont volt a csillagászat népszerűsítése, főleg a fiatalabb korosztály körében. Akkor dicséretes volt egy amatőrtől, ha saját kezűleg maga készítette el az első távcsövét. Hát így vagyok ezzel magam is, és eszem ágában sincs versenyezni a most már készen kapható extra távcsőcsodákkal.

Távcsővem objektívje Unioptik, kivéve a foglalatát. Keresője 40/180-as akromát. Okulárja megvilágított LED-es szátkereszt. Nagyítása 8x-os. Okulárjaim felét részben magam készítettem különálló akromatikus kislencsékéből. A másik része Kellner, Erfle, de van egy sztár is, egy UW 9 mm-es Multi Coated 66 fokos látómezőjű okulárom is. Mechanikája azimutális, egyszerű háromlábbon. Vizuális megfigyelésre használom, a család, a szomszédok kíváncsiságának kielégítésére, és főleg a magam örömére. Fotózásra nem alkalmas, de nincs is szándékomban jobban belemerülni a témába. Napfoltok megfigyeléséhez AstroSolar napszűrő fóliát használok. Van magam készítette zenitprizmám és zenittükröm. De van gyári, jó minőségű Barlow-lencsém is. Alapvetően elégedett vagyok.

Távcsővem bemutatása után következze a TELRAD. Telrad, a nagyítás nélküli kereső. Ha már van távcsővem, legyen rajta Telrad is, gondoltam. Az ötlet a Távcső Almanach 2001 idevonatkozó cikke elolvasása után fogalmazódott meg bennem. Szakmámból adódóan kis műhelyem polcain ott volt

minden hozzávaló alkatrész. Rendelkezésemre állt a prizma, volt lencse, szabályzó ellenállás, rugók, csavarok, 1000x-es vörös LED, kapcsoló stb. A többi már a barkácsolási készségen, a kézimunkán múltott. A kipróbálás során viszont onnan adódott

a problémám, ahonnan a legkevésbé számítottam rá. Mégpedig az átlátszó üveglap, amire a megvilágított körök képe vetül. Vagyis a működés közben többszörös zavaró reflexió a 45 fokos szögben megdöntött üveglapon. Többhetes fejtörés után segítséget kértem Rózsa Ferencről, a Meteor akkori rovatvezetőjétől. Ő készséggel segítségemre volt, és egy huszárvágással, mérnöki pontossággal rajzolta le, és magyarázta el, hogy miként alakítsam ki az üveglap síkjait a reflexió minimalizására. A terv bevált, és ezúttal is megköszönöm az önzetlen segítséget. Rózsa Ferenc megemlítette még, hogy érdekes feladatot vállaltam fel, mivel tudomása szerint Telradot házilag még nem gyártottak mások. Hát a zavaró reflexiók kiküszöbölésének ismeretével gazdagabb lettem.

Végezetül megköszönöm Weintraut József tagtársunk odaadó segítségét is, aki a kivitelezés során hasznos tanácsokkal szolgált, és ezzel sokat segített.

Olajos István